

Drömmen om bonden, landet och en ny identitet

Foto TV4 (2016): Grisbonde Erik Bäckman

”Vid analys av tidigare forskning framkom det att kvinnor behöver bete sig på ett speciellt sätt för att nå framgång inom dejting-dokusåpor. Hon behöver till exempel vara oskuldsfull, ödmjuk samt duktig i hushållet för att vara värdig en man. Han ska i sin tur rädda henne och erbjuda trygghet i form av äktenskap och ekonomi”.

(Hedlund Jonna & Ylinen Lisa (2016); cit efter Graham-Bertolini, (2004:342); Harris (2004:356–358))

Inledning

Jag har valt att studera medierelationer och då särskilt identitetsbegreppet och parasocial interaktion. Syftet med uppgiften är att analysera hur programmet "Bonde söker fru" bidrar till skapandet av en ny identitet hos friarna samt vilken relation som finns mellan bonden och friarna. Kan man byta identitet? Kan en parasocial relation utvecklas till en riktig?

"Bonde söker fru" är baserat på Fremantle Medias brittiska originalserie med namnet "Farmer wants a wife". Programmet finns idag i 31 olika versioner runt om i världen. I Sverige leds programmet av Linda Lindorff på TV4. Serien har gått i tio säsonger och är omåttligt populär med en topp tio placering år efter år i MMS publikmätningar (Media Mätningar i Skandinavien AB - <http://mms.se>). "Enligt Lindorff beror framgången på att "Bonde söker fru" är genuint" (Milstam 2017).

I Sverige finns 67 000 bönder (www.lantlandbruk.se). Av dessa bönder har vi mött 99 på tv, i den svenska versionen av "Bonde söker fru". Programmet har sänts sedan 2007 och publiken har stadigt ökat från cirka 800 000 tittare/avsnitt under premiäråret till i genomsnitt på 1,6 miljoner tittare/avsnitt år 2017 (<http://mms.se>). Av de 99 bönderna har 11 varit kvinnor och 3 homosexuella. Inte någon bonde har annan etnicitet än vit eller har utländsk härkomst. En bonde har medverkat i två olika säsonger.

Programmet har lett till 12 bröllop, 14 bondebarn och rekordet i antal brev slogs 2017 då en enskild bonde fick fler än 2000 brev (se bilaga 1). Eftersom både män och kvinnor söker sig till programmet som Bondens blivande fru, benämns de här friare, vilket är mer neutralt och passar in på båda könen.

Konceptet har varit det samma genom åren. Programmet, inleds med att det aktuella årets bönder presenterar sig i en kort videokontakt-annons som sänds i tv och viralt. Efter att annonsen visats under varen så skriver de kvinnor och män som blivit intresserade av någon av bönderna till den bonden. Varje bonde får bland brevskrivarna välja tio friare att bjuda in till en speeddejting på slottet. Sex av dessa tio friare får sedan gå på en grupp dejt med sin bonde. Efter det väljer bonden ut fyra friare som bjuds in att bo på bondens gård. En efter en väljs friarna bort tills en vinnare återstår. Den vinnande friaren får åka på semester med sin bonde och därefter uppstår förhoppningsvis livslång kärlek.

En intressant iakttagelse är att flera av friarna återkommer år efter år men till nya bönder. Är drömmen om att bli bonde starkare än kärleken till en bonde? I det fall där friarna återkommer år efter år kan man bara spekulera.

En annan iakttagelse är att många av friarna tidigt i programmen uttrycker att "det pirrar" och att de "är kära i bonden", ja till och med att de "älskar bonden". Hur kan tv få oss att känna närhet till någon vi

bara sett på tv? Det är inte en ömsesidig relation utan en ensidig. Tv:n skapar en illusion av falsk intimitet och relation genom att låta bönderna titta och prata leendes rakt in i kameran. Syn- och hörselstimulans har funnits länge inom VR. Om man tittar på böndernas video-kontaktannonser så står nästan samtliga och kelar med något djur från gården vilket hos tittarna väcker sympati och kärlek för bonden. Bondes beröring av djuren väcker njutning hos betraktaren och det väcker också en önskan om mänsklig beröring.

Enligt Giles är social attraktion viktigare än fysisk attraktion (Giles 2002:284), vilket kan förklara att så många som skriver till bönderna uttrycker att "han/hon är så gullig, har fina ögon och ett snällt leende". Även programmets videodagböcker är en flirt till publiken, intresse skapas och man vill veta mer om sin bonde.

Teoretisk ram – utökat begrepp

Homofili betyder likhet. Med homofili menas en tendens att känna band till andra som vi uppfattar som lika oss, avseende kön, klass, ålder, sexualitet. Homofili är en viktig faktor i styrkan på parasociala förhållanden, särskilt när det handlar om attityd, framställan och bakgrund (Giles 2002:284).

30% av den vuxna befolkningen har någon form av otrygg anknytning. Personer med otrygg anknytning har mycket större förmåga att forma relationer av parasocial karaktär (Cohen (2004); Hirdman föreläsning 2017-10-17). "När man undersöker det allmänna stresspåslaget som sker vid en separation, har forskare funnit att precis som nyfödda är osäkra vuxna mest stressade efter ett uppbrott i en nära romantisk relation" (Cohen 2004:190)

Parasocial interaktion (PSI) kan enligt Gripsrud (1999), Giles (2002) och Cohen (2004) förstås som fascination för obekanta människor vilka vi betraktar som ouppnåeliga, men ändå utvecklar känslor för. Det kan vara till exempel kungligheter, såpoperstjärnor eller nyhetsuppläsare. Gemensamt är den kärlek de väcker hos sin beundrare.

År 1999 skrev Cohen om PSI som fenomen och att det i första hand uppkommer mellan nyhetsuppläsare och radiolyssnare/tv-tittare. År 1992 började den första dokusåpan sändas, "the Real World" på musikkanalen MTV. Trots att Cohen skrev sin artikel (*Parasocial break-up from favourite television characters*) sju år efter "the Real Worlds" premiär, så nämns inte dokusåpa-fans som ett fenomen inom PSI. Jag kommer nedan att applicera teorierna om PSI på dokusåpa fenomenet, vilket är en utvidgning av Gripsrud, Cohen och Giles teorier om PSI. De menar att PSI omfattar nyhetsuppläsare, talkshowvärdar och såopera kändisar. Jag menar att begreppet även behöver omfatta dokusåpa-

kändisar, det man idag kallar influencers det vill säga en (oftast ung) person som utverkar påverkan genom att ha många följare på exempelvis Youtube. Slutligen menar jag också att programmet "Bonde söker fru" passar in i begreppet.

Idoldyrkan, är en form av parasocial upplevelse (Giles 2002:287) Men bönderna är inte idoler i klassisk mening. Det är deras livsstil, ja hela konceptet vad det innebär att vara bonde som friarna attraheras av.

"Horton & Wohl (1956) diskuterar vägar där interaktionen mellan användare av massmedia och representationer av människor som förekommer i media kan skapa en form av parasociala relationer, där användaren agerar som i en vanlig social relation" (Giles 2002:279).

Enligt Giles studie är PSI inte förknippat med ensamhet, vilket de i dokusåpan bekräftar. Bönderna har vänner och socialt umgänge men söker efter en partner att dela livet med. De är ensamma i kärlek och de vill ha en person att bilda familj och leva livet tillsammans med. (Giles 2002:281) Det framgår inte lika tydligt hur det sociala livet "hemma" ser ut för friarna. Är de ensamma? Har de sociala relationer? Eller är bonde-programmet en väg ut ur ett ensamt liv i övrigt? Under vissa säsonger har produktionsbolaget gjort "hemma hos" reportage hos friarna, då de fått visa sitt nuvarande liv med vänner, familj och arbete. Då de är bifigurer i produktionen är detta kanske föremål för en fördjupad frågeställning och en ny forskningsfråga. Programmet år 2017 är vinklat så att det inte går att få en rättvisande bild av friarnas vanliga liv.

Identitet kräver känslomässig involvering. Vem vill jag vara och vilken är min identitet? "Vår identitet är ett lapptäcke av identiteter, en sammanflätning av likheter och skillnader i förhållande till andra människor" (Gripsrud 1999:19) De flesta som söker till programmet säger att de vill bli bondens fru/man, skaffa barn och ta hand om huset, bli en del av ekonomin på gården. *De vill få en identitet som gift och som bonde.* För vissa bönder är det dock viktigt att friaren har sin egen identitet med egna intressen. Som publik är vi betraktare av böndernas identitet, men hur vi tolkar dem beror på produktionsbolagets klippning och vinkling. "Hollywood har också insett hur tillfredsställande ett happy ending är för publiken och dess självkänsla" (Gripsrud 1999:31) Programmets tittarsiffror ökar exempelvis när långvarig kärlek uppstår och leder till tv-sända bröllop.

Människor blir allt mer globalt rörliga – världsbilder konfronteras, blandas, splittras och stöps om. Det samhälle vi idag lever i präglas alltså av mobilitet, både fysisk och symbolisk. Den fysiska mobiliteten handlar om människor med olika typer av mobila yrken, som rör sig över långa avstånd på kort tid (resande). Den symboliska mobiliteten handlar om att man via kommunikations-teknologier kan flytta sig genom tid och rum. *Vi kan alla bli bönder genom tv:n.* Att leva som bonde romantiseras av tv och de

blivande fruarna. De vill bo på landet med massor av djur och barn som springer runt medan man lever Bullersby-liv. Att det ofta är mycket hårt arbete med långa dagars arbete lite rast och ont om semester nämns sällan. (Olausson 2009:140)

”Identitet handlar i stora drag om konstruktionen om Vi och Dom (Olausson 2009:143; cit efter Hall 1996; Höijer 2007)”. I detta fall är bönderna ”vi”. Tv-tittarna är dom. De friare som väljs in i programmet gör en förflyttning från ”dom” till ”vi”. Tv-publiken tänker inte deltagarna på, på det sätt som sker i andra dokusåpor, exempelvis ”Robinsson” eller ”Big Brother”, där allt handlar om att visa sig för tv-publiken. I ”Bonde söker fru” handlar det om relationen mellan bonden och friarna. Identitet handlar om identifikation, att känna närhet och gemenskap till någon. Friarna vill bilda enhet med bönderna och bönderna vill finna sig en partner.

Analys

I uppsatsen har jag utgått från texter av Gripsrud (1999), Giles (2002), Cohen (2004), Olausson (2009).

År 2017, vet vi att tittare interagerar med dokusåpa-stjärnor, som exempelvis i programmet ”Idol” där man efter varje artists framträdande uppmanar publiken att ”Ring å rösta på din Idol”. ”Bonde söker fru” är en dokusåpa där tittarna inledningsvis uppmanas att delta, genom brevskrivande, till bönderna, programmets stjärnor. Det skapas under säsongen starka band mellan tv-tittarna och bönderna, varför PSI som begrepp kan tillämpas även på dokusåpavärlden.

Tittarna som söker sig till ”Bonde söker fru”, gör en förflyttning, från att bara titta, till att delta. Kvar är tittarna som inte kom med och de som inte sökte. Programmet har således en tredelad publik, de som deltar, de som vill men inte får delta samt de som inte vill delta utan bara tittar. Det är tydligt att friarna går från en parasocial relation till bönderna på tv till en verklig social relation när de får träffas. De tittarna i gruppen ”vill delta men inte får”, har kvar sin parasociala relation.

Även om homofili är svårt att belägga empiriskt som Giles säger, så märks attraktion tydligt mellan bönderna och de friare som är mest lika varandra, avseende exempelvis intressen. Den medierade upplevelsen är äkta för tittaren och enligt Giles är PSI i förlängningen en normal social aktivitet (Giles 2002:286).

”Det har skett en förstärkning av den sociala och geografiska mobiliteten, det vill säga att man flyttar till andra ställen och kommer i en annan klassposition än föräldrarna, vilket rent generellt kännetecknar moderna samhällen.” (Gripsrud 1999:37) Så är det också för friarna i programmet, om de vinner bondens kärlek så behöver de lämna allt, det vill säga ge upp sitt nuvarande liv. ”Tv-mediet inbjuder till

ett imaginärt besök på avlägset belägna platser trots att vi som publik aldrig behöver lämna tryggheten i Tv-soffan” (Olausson 2009:145). Det är med andra ord lätt för oss att tillbakalutade följa kärleksdramatiken på TV4.

Mediernas mångfasetterade kollage av bilder från olika tider och platser i världen, får konsekvenser för hur vårt eget identitetsskapande tar form (Olausson 2009:141). För vuxna finns det tre typer av anknytningsstilar: Trygg anknytning, ambivalent och osäker, samt tyst och undfallande. Vuxna personer agerar vid separation ifrån romantiska relationer på ett sätt som överensstämmer med deras anknytningsmönster (Cohen 2004:189). Detta kan tydligt ses hos friarna och hur de reagerar, alla på olika sätt, när de väljs bort. Vissa gråter och blir ledsna medan andra säger att då var det inte menat och lika bra att åka ut på en gång än att hoppas och tro på något som aldrig skulle bli.

När det handlar om FOMO (*Fear of missing out*) det vill säga social ångest från sociala medier så blir många av friarna också oroliga och får ångest när bönderna som går på ”en-och-en dejt” och lämnar resten av gruppen kvar själva. Både kvinnliga och manliga friare intervjuas med tårar i ögonen. De vill också gå på dejt och uttrycker oro att bonden ska få känslor för den andra friaren. De spekulerar i vad bonden gör och tycker det är orättvist att de inte är där med bonden. Jag menar att de enskilda dejterna kan ses som en slags ofrivillig separation för de som inte är med på dejten. Detta kan också jämföras med de starka känslor som friarna uppvisar i inledningen av serien, innan de har en egentlig relation till bonden.

Friarna som har kunnat se sina bönder om och om igen via böndernas kontaktannonser och många har utvecklat starkare känslor för bonden än bonden har gjort för friarna. Friarnas anknytning är således starkare. Tiden innan bönderna träffar sina friare kan liknas vid ett ensidigt långdistansförhållande, där friarna genom sina brev har en påbörjad relation (Giles 2002:285). Friarna har under månader utvecklat sin relation till bonden utan att ha möjlighet att få ha träffats personligen.

PSI är substitut för en riktig relation. Detta är tydligast med de friare som skriver brev till flera bönder. Bara i säsong tio (2017) finns två återkommande friare från tidigare år, vilket leder till frågan är det bonden man har intresse av eller är bonden betydelselös? Är man kär i kärleken? Vad händer egentligen om den karaktär man följer faller bort som alternativ, genom att den bonden väljer andra friare att gå vidare med? Jag vill påstå att det finns individer som är kära i känslan av att vara kär. Jag vill också slå fast att flertalet av deltagarna är uppriktigt intresserade av enbart sin utvalda bonde.

Bilaga 2 - statistik

Tabell: Fördelning kön, läggning och etnicitet

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Män	10	10	8	10	8	9	9	9	10	8	8
Kvinna	1	0	2	1	1	0	1	1	0	2	2
Homosexuell	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Antal tittare/avsnitt	0,8	~	~	~	~	~	~	~	~	~	1,6

2017 års bönder, 10 stycken två kvinnor varav en homosexuell kvinna, alla vita

2016 års bönder 10 stycken, två kvinnor

2015 års bönder 10 stycken, bara män

2014 års bönder 9 stycken, en kvinna, vara en homosexuell man

2013 års bönder 9 stycken, en kvinna

2012 års bönder 9 stycken

2011 års bönder 9 stycken, en kvinna

2010 års bönder 10 stycken, en kvinna

2009 års bönder 8 stycken, två kvinnor

2008 års bönder 10 bönder, en homosexuell

2007 års bönder 10 bönder, en kvinna

Totalt har det medverkat 99 bönder varav 11 kvinnor och 3 homosexuella, under de 10 år som programmet har sänts. Ingen bonde med annan etnicitet än svensk. En bonde har medverkat i två olika säsonger av programmet.

Bilaga 1 - Brev till TV4s produktionsbolag

Frågor ställda till TV4 2017-10-22 19:32:

Hej, jag studerar medie- och kommunikationsvetenskap på Stockholms universitet och skriver just nu en uppsats om programserien "Bonde söker fru". Jag har några frågor jag inte kan finna svar på och hoppas på er hjälp.

1. Hur många tittare har programmet per säsong sedan starten 2007. Årssammanställning räcker.
2. Hur många bönder har deltagit sedan starten?
3. Hur många av bönderna har gift sig?
4. Vem har fått mest brev och hur många brev får de i snitt?
5. Hur många av friarna återkommer från säsong till säsong? Jag har hittat två men misstänker att det borde vara fler.

Svar från Fremantle media och Joakim Härwell, 2017-10-23 16:19

Hej Anna,

Tack för ditt mail, vad kul att du är intresserad av Bonde!

Dessvärre har jag inte tid att undersöka allt och kan därför inte heller besvara alla dina frågor.

1. Kan inte besvara
2. Just nu sänds 12e säsongen. Vi brukar ha 8 stycken bönder per säsong, men pga. lite olika omständigheter har vissa säsonger haft 9-10 st bönder. Därför har vi tills idag haft med totalt 99 st olika bönder.
3. Det har blivit totalt 12 stycken giftermål genom åren, och totalt 14 st bebisar.
4. Det varierar väldigt mycket, Joacim Rickling, en av årets bönder är den som fått mest genom tiderna, runt 2000 brev.
5. Kan inte besvara

Lycka till!

Med vänlig hälsning

Referenser:

Muntliga källor

Hirdman, Anja (2017-10-17) Föreläsning

Otryckta källor

Hedlund, Jonna & Ylinen, Lisa (2016), Kvinnor vi väljer bort: En multimodal kritisk diskursanalys av representationen av kvinnor i dokusåpan *Bonde Söker Fru*, 48s

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:910980/FULLTEXT01.pdf>

Milstam, Kajsa (2017), Jakten på den rätta i rutan: En kritisk diskursanalys av könsrolls- och kärlekskonstruktioner i två svenska dejtingprogram, 37s

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1074764/FULLTEXT01.pdf>

Tryckta källor

Cohen, Jonathan (2004) Para-social Break-up from favourite television characters: The role of attachment styles and relationship intensity (16s), *Journal of Social and Personal Relationships*, vol 21 (2).

Giles, C. David (2002) Parasocial Interaction: A Review of the Literature and a Model for Future Research, *Media Psychology*, vol 4 no3, (26s)

Gripsrud, Jostein (1999), *Mediekultur, mediesamhälle*, s15-48, s1 uppl. Göteborg: Daidalos

Olausson, Ulrika (2009), Identitet kap 7 i Peter Berglez och Ulrika Olaussons (red)

Mediesamhället: Centrala begrepp, Lund: Studentlitteratur (15s)

Elektroniska källor

Säsong 2007–2017 TV4s hemsida: *Bonde söker fru* (<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru>)

2017-10-22 19:32 Mail till TV4s produktionsbolag Fremantlemedia och Joakim Härwell

2017-10-23 16:19 Mailsvar från TV4s produktionsbolag Fremantlemedia och Joakim Härwell

2017-10-21 14:32 Sökningen av media statistik hos MMS (<http://mms.se>)

Bönder i Sverige (2017-10-23 13:39)

<http://www.lantlantbruk.se/lantbruk/16-000-heltidsbonden-i-sverige/>

2017 års bönder (2017-10-21 12:49)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/h%C3%A4r-%C3%A4r-%C3%A5rets-b%C3%B6nder-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-58ddf92db9a9f646410002b5>

2016 års bönder (2017-10-21 12:48)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/h%C3%A4r-%C3%A4r-b%C3%B6nderna-som-s%C3%B6ker-k%C3%A4rleken-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-2016-56fcc7b2b9a9f6b92600053a>

2015 års bönder (2017-10-21 12:47)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/b%C3%B6nderna-vi-f%C3%A5r-f%C3%B6lja-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-h%C3%B6sten-2015-56053fddb9a9f64c2300071d>

2014 års bönder (2017-10-21 12:46)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/h%C3%A4r-%C3%A4r-b%C3%B6nderna-som-s%C3%B6ker-k%C3%A4rleken-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-2014-533ea502c459488272000002>

2013 års bönder (2017-10-21 12:45)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/de-fyra-b%C3%B6nder-som-vi-f%C3%A5r-f%C3%B6lja-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-2013-5242cb0ac45948ddea000005>

2012 års bönder (2017-10-21 12:32)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/%C3%A5rets-fyra-b%C3%B6nder-4fc038cf04bf72519400cff4>

2011 års bönder (2017-10-21 12:33)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/b%C3%B6nderna-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-2011-4fbff22004bf725194009c97>

2010 års bönder (2017-10-21 12:35)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/l%C3%A4r-k%C3%A4nna-b%C3%B6nderna-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-2010-4fbfa4c004bf7251940049df>

2009 års bönder (2017-10-21 12:37)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/b%C3%B6nderna-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-2009-4fbf747d04bf7251940000bf>

2008 års bönder (2017-10-21 12:43)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/det-b%C3%A4sta-ur-bonde-2008-4fbf746604bf725194000060>

2007 års bönder (2017-10-21 12:42)

<http://www.tv4.se/bonde-s%C3%B6ker-fru/artiklar/l%C3%A4r-k%C3%A4nna-b%C3%B6nderna-i-bonde-s%C3%B6ker-fru-2010-4fbfa4c004bf7251940049df>